

ZAŁĄCZNIK NR 15

**Hogan
Lovells**

MEMORANDUM

Hogan Lovells (Warszawa) LLP (Spółka partnerska)
Oddział w Polsce
Pl. Trzech Krzyży 10/14
00-499 Warszawa
T +48 22 529 29 00
F +48 22 529 29 01
www.hoganlovells.com

Do Wojewódzki Urząd Pracy
w Krakowie
Plac Na Stawach 1,
30-107 Kraków

OD Marek Wroniak
Nothando Malaba
Maciej Gac
Marta Ostrowska
Damian Bugaj
Adam Nowosielski
Nicole Geldenhuys
Rachel Lindberg

TELEFON +48 22 529 29 00

DATA 9 lipca 2018 r.

DOTYCZY **Przedsiębiorstwo społeczne (*social enterprise*) - model brytyjski oraz możliwe formy jego wdrożenia w Polsce**

1. PRZEDMIOT I ZAKRES MEMORANDUM

Niniejsze Memorandum zostało przygotowane na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie („WUP”). Przedmiotem niniejszego Memorandum jest analiza modelu przedsiębiorstwa społecznego w Wielkiej Brytanii oraz zaproponowanie możliwych form adaptacji tego modelu na potrzeby WUP.

Zakresem niniejszego Memorandum objęte zostały:

- (a) opis założeń i formalno-prawnej konstrukcji przedsiębiorstwa społecznego w Wielkiej Brytanii,
- (b) opis wad i zalet poszczególnych modeli przedsiębiorstwa społecznego w Wielkiej Brytanii,

- (c) wskazanie rozwiązań prawnych umożliwiających adaptację przedsiębiorstwa społecznego lub jego elementów w Polsce wraz z przedstawieniem wad i zalet każdego z rozwiązań,
- (d) wybrane aspekty podatkowe związane z funkcjonowaniem przedsiębiorstwa społecznego w Polsce.

2. REKOMENDACJE/PODSUMOWANIE

2.1 W przypadku wyboru dla SPV 2 formy prawnej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością non profit:

- (a) Uzyskanie przez spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością SPV 2 statusu organizacji pożytku publicznego i skorzystanie z korzyści, jakie niesie ze sobą ten status tj. podatkowe zwolnienia szczegółowo opisane w pkt 8 Memorandum;
- (b) Jeśli udziałowcem w SPV 2 miałyby być gmina lub inna spółka miejska to rekomendujemy, aby gmina była w SPV 2 współnikiem większościowym w celu zapewnienia bezpieczeństwa funkcjonowania tej spółki oraz wpływu gminy na jej funkcjonowanie i podejmowane decyzje;
- (c) Jeśli udziałowcem SPV 2 będzie gmina rekomendujemy zachowanie kontroli nad spółką non profit poprzez utrzymanie, co najmniej 51 % udziałów w SPV 2 oraz wprowadzenie do umowy spółki zapisów spółki nakładających obowiązek uzyskiwania przez zarząd zgody na dokonanie określonych czynności przekraczających określoną kwotę;

2.2 Rekomendacje/podsumowanie aspektów podatkowych:

- (a) Rozpatrując potencjalną możliwość zwolnienia dochodu SPV 2 z CIT, należy w pierwszej kolejności rozważyć istotność tego zagadnienia z perspektywy funkcjonowania całego Projektu. Jak rozumiemy, intencją WUP jest określenie ram prawnych funkcjonowania SPV 2. Źródłem finansowania kosztów usług świadczonych przez SPV 2 mają być środki publiczne oraz częściowa odpłatność seniora, ważne, zatem jest maksymalne obniżenie marży na tej działalności, przy zachowaniu odpowiedniej jakości. Innymi słowy, w praktyce, SPV 2 nie powinna generować zbyt wysokiego dochodu (lub wykazywać minimalny) na swojej działalności gospodarczej. Jeżeli jednak taki dochód byłby w praktyce generowany, rekomendowanym rozwiązaniem byłoby rozważenie zmiany założonego modelu funkcjonowania poprzez oparcie go nie o działalność gospodarczą, a odpłatną działalność pożytku publicznego.
- (b) Naszym zdaniem możliwe jest realizowanie przez SPV 2 jej zadań/funkcji w ramach odpłatnej działalności pożytku publicznego (a nie działalności gospodarczej). Jednak ze względu na brak jednolitej praktyki organów podatkowych w odniesieniu do klasyfikacji poszczególnych typów działalności, w przypadku wyboru tego wariantu, rekomendowalibyśmy wystąpienie z wnioskiem o interpretację podatkową w celu potwierdzenia stanowiska w tym zakresie.

3. PODSTAWY PRAWNE

Niniejsze Memorandum zostało przygotowane z uwzględnieniem następujących aktów prawnych oraz dokumentacji uzyskanej od WUP:

- (a) ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 459 z późn. zm.), („**Kodeks cywilny**”);

- (b) ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1577 z późn. zm.), ("**KSH**");
- (c) ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 450 z późn. zm.), ("**DPP**");
- (d) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r., poz. 1221, z późn. zm.), ("**Ustawa o VAT**");
- (e) Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2343 z późn. zm.) ("**Ustawa o CIT**");
- (f) udostępniona przez WUP prezentacja "*Małopolska Social Impact Bonds*".

4. STAN FAKTYCZNY I ZAŁOŻENIA

WUP jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Małopolskiego. WUP podejmuje działania dotyczące zagadnień związanych z rynkiem pracy w regionie.

Obecnie WUP realizuje projekt finansowany ze środków Unii Europejskiej zatytułowany Małopolskie Obligacje Społeczne ("**Projekt**"). Celem Projektu jest stworzenie modelu Obligacji Społecznych mających pozwolić na ograniczenie problemu szarej strefy w sektorze opieki nad osobami starszymi w Małopolsce.

Podstawowym założeniem Projektu jest stworzenie systemu bonów (voucherów) na usługi opiekuńcze, jako formy rozliczenia bezgotówkowego pomiędzy podmiotami świadczącymi usługi opiekuńcze oraz klientami i instytucjami publicznymi. Systemem bonowym będzie kierował pośrednik (spółka komunalna, "**SPV 1**"), który będzie odpowiedzialny za wystawianie bonów (voucherów), włączanie do systemu usługodawców świadczących usługi opiekuńcze na rzecz osób starszych ("**SPV 2**"), oraz organizowanie współpracy pomiędzy wszystkimi uczestnikami systemu, tj. klientami, usługodawcami, jednostkami samorządu terytorialnego oraz instytucjami publicznymi. Schemat funkcjonowania powyższego systemu został przedstawiony w udostępnionej przez WUP prezentacji "*Małopolska Social Impact Bonds*".

Jednym z elementów niezbędnych dla stworzenia skutecznego systemu jest określenie odpowiedniej struktury (formy prawnej) dla SPV 2. Intencją WUP jest rozważenie i ewentualne wykorzystanie angielskiego modelu prawnego non-profit (modelu przedsiębiorstwa społecznego), jako wzoru do zastosowania w Projekcie, pod warunkiem możliwości dostosowania rozwiązania modelu angielskiego do wymogów polskiego systemu prawnego. Zgodnie z przekazanymi informacjami rozumiemy, że WUP zamierza stworzyć odpowiednią strukturę prawną dla SPV 2, w oparciu o następujące założenia:

- (a) Co do zasady, SPV 2 będzie niezależnym podmiotem o charakterze niekomercyjnym (non-profit); nie wyklucza się jednak, że do współpracy mogą być także włączane SPV 2 o charakterze komercyjnym;
- (b) SPV 2 będzie realizować misję o charakterze społecznym;
- (c) SPV 1 oraz SPV 2 nie będą podmiotami powiązanymi;
- (d) SPV 1 oraz SPV 2 będzie łączyła relacja umowna/biznesowa;
- (e) SPV 2 będzie musiało spełniać określone standardy uprzednio określone przez SPV 1, np. jakość świadczonych usług, zakres proponowanej oferty, forma zatrudniania pracowników, posiadanie ubezpieczenia;

(f) Struktura właścicielska SPV 2 będzie mogła mieć zróżnicowany charakter.

Poza założeniami wskazanymi powyżej, decydując się na zaproponowanie określonej formy prawnej dla SPV 2 konieczne jest uwzględnienie następujących elementów:

- (a) rozmiar oraz planowana strategia rozwoju SPV 2;
- (b) planowana struktura właścicielska SPV 2;
- (c) planowany model finansowania SPV 2;
- (d) koszty utworzenia, obowiązki sprawozdawcze oraz wymogi prawne/regulacyjne dla każdej z analizowanych form prawnych dla SPV 2;
- (e) sposób przeznaczania zysków generowanych przez SPV2;
- (f) konsekwencje podatkowe utworzenia i funkcjonowania SPV2 w określonej formie prawnej.

Uwzględnienie tych elementów ma za zadanie wesprzeć rozwój podmiotów ekonomii społecznej w oparciu o kapitał prywatny lub publiczny.

5. INSTYTUCJA PRZEDSIĘBIORSTWA SPOŁECZNEGO W WIELKIEJ BRYTANII – UWAGI OGÓLNE

5.1 Charakter przedsiębiorstwa społecznego

Przedsiębiorstwa społeczne są, co do zasady definiowane w Wielkiej Brytanii, jako podmioty, których podstawowym celem jest realizacja określonej misji społecznej. Przedsiębiorstwa społeczne mogą osiągać zyski, ale ewentualne nadwyżki finansowe z prowadzonej przez nie działalności muszą inwestować na potrzeby realizacji celów społecznych. Prawo angielskie nie przewiduje określonego katalogu celów społecznych, które mogą być realizowane przez przedsiębiorstwo społeczne. Celem przedsiębiorstw społecznych nie może być natomiast maksymalizacja zysków, czy też zwiększanie dochodów po stronie ich wspólników, właścicieli czy udziałowców.

W Wielkiej Brytanii istnieje rozwinięty system przedsiębiorstw społecznych oraz odpowiednie ramy regulacyjne dla ich funkcjonowania.

5.2 Możliwe formy prawne (modele) przedsiębiorstwa społecznego

Pośród form prawnych, w ramach, których przedsiębiorstwa społeczne działają w Wielkiej Brytanii, możemy wyróżnić:

- (a) **spółki:**
 - (i) *limited by shares* (pl. spółka z odpowiedzialnością ograniczoną do wartości udziałów; "**CLS**") – spółka, w przypadku, której odpowiedzialność wspólników w stosunku do wierzycieli jest ograniczona do wysokości kapitału spółki;
 - (ii) *limited by guarantee* (pl. spółka z odpowiedzialnością ograniczoną do wysokości sumy gwarancyjnej / ew. spółka akcyjna; "**CLG**") – spółka, w przypadku, której odpowiedzialność wspólników w stosunku do wierzycieli jest ograniczona do wartości nominalnej poręczenia;
 - (iii) *community interest company* (pl. spółka działająca na rzecz dobra wspólnoty; "**CIC**") – spółka z odpowiedzialnością ograniczoną do wartości udziałów lub do wysokości sumy gwarancyjnej, której podstawowym celem

jest przekazywanie zysku na rzecz danej wspólnoty/społeczności, a nie na rzecz udziałowców, dyrektorów bądź pracowników spółki.

(b) **stowarzyszenia rejestrowe:**

- (i) stowarzyszenie pożytku publicznego – stowarzyszenie rejestrowe (z ograniczoną odpowiedzialnością) prowadzące działalność na rzecz określonej wspólnoty;
- (ii) spółdzielnia – stowarzyszenie rejestrowe (z ograniczoną odpowiedzialnością), którego celem jest zaspokojenie potrzeb ekonomicznych, społecznych lub kulturalnych, co do zasady jego członków.

Załącznik nr 1 do niniejszego Memorandum (dokument w języku angielskim) zawiera podsumowanie podstawowych cech każdej z wyżej wskazanych form prawnych stosowanych przez przedsiębiorstwa społeczne w Wielkiej Brytanii.

Zalety i wady poszczególnych modeli stosowanych przez przedsiębiorstwa społeczne w Wielkiej Brytanii zostały przedstawione w tabeli stanowiącej Załącznik nr 2 do niniejszego Memorandum (dokument w języku angielskim).

5.3 **Wstępna rekomendacja wynikająca z analizy brytyjskiego modelu przedsiębiorstwa społecznego**

W naszej ocenie, następujące modele prawne stosowane przez przedsiębiorstwa społeczne w Wielkiej Brytanii, byłyby odpowiednie dla funkcjonowania SPV 2:

- (i) CIC działające w formie CLS (spółki z odpowiedzialnością ograniczoną do wartości udziałów) lub
- (ii) CLS niemająca statusu CIC.

(a) **CIC działające w formie CLS**

Jak pokazuje doświadczenie brytyjskie, CIC działające w formie CLS wydaje się być strukturą najlepiej dostosowaną do potrzeb przedsiębiorstw społecznych. Decyduje o tym przede wszystkim duża elastyczność takiej formy prawnej, która z jednej strony pozwala na osiąganie zysku, a z drugiej gwarantuje większą pewność prawną oraz możliwość działania na rzecz wspólnoty.

Pewnym ograniczeniem w funkcjonowaniu CIC są natomiast wymogi regulacyjne stawiane wobec CIC. Dotyczy to przede wszystkim obowiązku zarejestrowania CIC przez organ regulacyjny (*the Office of the Regulator of Community Interest Companies*) oraz spełnienia testu dobra społecznego (*community interest test*), który uzasadnia czy dana CIC działa na rzecz dobra wspólnoty¹.

Dodatkowo, podczas gdy CIC w formie CLS ma możliwość generowania zysku na rzecz swoich inwestorów, to musi zapewnić, że określony poziom osiąganego zysku (65%) będzie przeznaczany na rzecz wspólnoty. Celem takiego rozwiązania jest zagwarantowanie, że CIC realizuje przede wszystkim określoną misję społeczną w ramach swojej działalności. Co więcej, poprzez zastosowanie mechanizmu blokady

¹ W powyższej konstrukcji można dopatrywać się analogii do polskiego statusu organizacji pożytku publicznego. Dotyczy to na przykład takich kwestii jak nadania statusu organizacji pożytku publicznego, czy późniejsza kontrola sprawowana nad organizacją pożytku publicznego przez Przewodniczącego Komitetu ds. Pożytku Publicznego, których odpowiedniki występują w regulacji angielskiej dotyczącej CIC.

aktywów, CIC ma ograniczoną możliwości transferu aktywów na rzecz wspólników lub ich dystrybucji na rzecz podmiotów trzecich.

(b) CLS niemająca statusu CIC

W porównaniu do CIC, CLS niemająca statusu CIC posiada większą swobodę w zakresie generowania zysku i zarządzania osiąganym zyskiem. Wynika to przede wszystkim z braku kontroli regulacyjnej i wymogów w zakresie realizowania misji społecznej, które są stawiane w stosunku do CIC. Należy jednak zaznaczyć, że misja społeczna, czy też określone ograniczenia w zarządzaniu zyskiem generowanym przez spółkę, mogą być niejako wpisane w cele CLS, np. poprzez dodanie odpowiednich postanowień do umowy spółki.

Jako przykłady postanowień pozwalających na odpowiednie dostosowanie CLS do wymogów stawianych w stosunku do przedsiębiorstwa społecznego i realizowanej przez nie misji społecznej, możemy wskazać:

- (i) ograniczenie celu/przedmiotu działalności spółki do realizowania misji społecznej;
- (ii) wprowadzenie zobowiązania, że określona część zysków generowanych przez spółkę będzie przeznaczana na cele społeczne realizowane przez spółkę, zamiast wypłacana na rzecz wspólników (inaczej niż w przypadku CIC, CLS posiada swobodę określenia takiego poziomu zysków);
- (iii) blokadę aktywów, która może na przykład zakazywać transferu aktywów spółki na rzecz wspólników lub też transferu aktywów na rzecz podmiotów zewnętrznych. Alternatywą dla blokady aktywów może być umożliwienie transferu aktywów na zewnątrz spółki tylko w przypadku, gdy będą one odpowiadać w 100% wartości rynkowej pozyskiwanego dobra;
- (iv) określenie kryteriów przystąpienia do spółki, np. spełnienie określonych wymogów, takich jak chociażby posiadanie odpowiedniego doświadczenia w działalności społecznej, zobowiązanie się do zaangażowania w realizację celów przedsiębiorstwa społecznego, brak konfliktu interesów z działalnością przedsiębiorstwa społecznego, brak zaangażowania w sektory działalności niepożądanego z punktu widzenia przedsiębiorstwa społecznego (np. działalność hazardowa) oraz uzyskanie akceptacji zarządu spółki.

Powyższe postanowienia umowne mogą być dodatkowo zabezpieczone poprzez przyznanie, tzw. "złotego udziału" jednemu z udziałowców, np. niezależnej organizacji. Zgodnie z prawem angielskim udziały w spółce mogą być podzielone na różne klasy udziałów. Złoty udział zalicza się do klasy udziałów specjalnych, które co do zasady przyznają pewne szczególne uprawnienia jego posiadaczowi. Pośród tych szczególnych uprawnień możemy wymienić prawo weta w stosunku do określonych decyzji podejmowanych w ramach spółki, prawo do otrzymywania określonego poziomu zysku z działalności spółki, prawo pierwszeństwa w stosunku do pozostałych udziałowców w przypadku wypłaty dywidendy. Dodatkowo, odnosząc problematykę "złotego udziału" do przedsiębiorstwa społecznego, można przyjąć konstrukcję, w której tak uprawniony podmiot mógłby być przykładowo jedynym podmiotem upoważnionym do podejmowania decyzji w zakresie blokady aktywów lub zmian w zakresie postanowień umowy spółki dotyczących jej misji społecznej.

Należy jednak zaznaczyć, że odmiennie niż w przypadku CIC, tego rodzaju postanowienia będą miały charakter umowny i nie będą podlegać kontroli ze strony

organu regulacyjnego. W konsekwencji, postanowienia zawarte w umowie spółki będą mogły być przedmiotem zmian dokonywanych przez udziałowców/wspólników. W rezultacie, nie będzie możliwe zagwarantowanie, że spółka utrzyma swój cel społeczny, a postanowienia służące zabezpieczeniu tego celu nie ulegną zmianie w okresie po utworzeniu spółki.

Z drugiej jednak strony, powyższe rozwiązanie pozostawia większą swobodę w działalności spółki oraz daje możliwość jej odpowiedniego dostosowywania do zmieniających się potrzeb. Taka możliwość byłaby istotnie ograniczona, gdyby misja społeczna była niejako fundamentem dla utworzenia spółki i wyznaczała granice jej działalności, jak ma to miejsce w przypadku CIC.

Podczas gdy ta forma prawna jest wykorzystywana w Wielkiej Brytanii przede wszystkim poprzez podmioty nowo tworzone przedsiębiorstwa cechujące się innowacyjnością, tzw. "startupy", to przedsiębiorstwa społeczne również najczęściej korzystają z tej formy prawnej. Decyduje o tym przede wszystkim lepsza znajomość wśród społeczeństwa tej formy prawnej, niż innych opisywanych powyżej.

(c) **Finansowanie przedsiębiorstwa społecznego**

Osobnym zagadnieniem jest finansowanie przedsiębiorstwa społecznego. Podstawowe mechanizmy finansowania przedsiębiorstwa społecznego w Wielkiej Brytanii to pożyczka, finansowanie kapitałowe oraz dotacje/granty. Szczegóły dotyczące każdej z tych form przedstawiamy poniżej:

- (i) pożyczka – forma finansowania najczęściej dostępna dla CIC oraz CLS, gdyż wielu pożyczkodawców wymaga utworzenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, celem zagwarantowania spłaty zadłużenia;
- (ii) finansowanie kapitałowe – mechanizm niedostępny we wszystkich formach prawnych stosowanych przez przedsiębiorstwa społeczne w Wielkiej Brytanii. Takie rozwiązanie jest jednak dostępne w przypadku CIC oraz CLS, które mogą emitować udziały i w ten sposób pozyskiwać kapitał na finansowanie działalności (stanowi to istotną zaletę tych modeli prawnych). Należy jednak zaznaczyć, że w przypadku CIC udziałowcy mogą otrzymać jedynie 35% zysku osiąganego przez CIC, co w praktyce czyni tę formę prawną mniej atrakcyjną z punktu widzenia inwestycyjnego;
- (iii) dofinansowanie / grant – w przypadku każdego z modeli stosowanych przez przedsiębiorstwa społeczne w Wielkiej Brytanii możliwe jest uzyskanie dofinansowania/grantu². Jak jednak pokazuje praktyka, dofinansowanie jest łatwiejsze do uzyskania przez CIC, które chociażby ze względu na mechanizm blokady aktywów oraz realizowaną misję społeczną, jest w stanie zagwarantować, że otrzymane środki będą przeznaczone na realizację celów społecznych.

Powyższe pokazuje, że zarówno CIC jak i CLS mają szerokie możliwości finansowania w Wielkiej Brytanii, co dodatkowo uzasadnia wybranie jednej z tych form dla utworzenia przedsiębiorstwa społecznego.

² Powyższą formę finansowania można porównać z konkursami organizowanymi dla podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego w Polsce.

6. ADAPTACJA BRYTYJSKIEGO MODELU PRZEDSIĘBIORSTWA SPOŁECZNEGO NA POTRZEBY WUP

Jak wyjaśniono w punkcie 5 niniejszego Memorandum, ustawodawstwo brytyjskie wprost reguluje zasady działania przedsiębiorstw społecznych oraz przyznaje im szczególną formę prawną, a także ułatwienia w funkcjonowaniu (z ulgami podatkowymi włącznie).

Polskie ustawodawstwo nie przewiduje wprost funkcjonowania przedsiębiorstw społecznych. Jedynymi podmiotami, w przypadku, których prawo polskie pozwala na przeznaczanie zysków z działalności gospodarczej na cele społecznie użyteczne są:

- (a) spółdzielnia socjalna;
- (b) fundacja prowadząca działalność gospodarczą;
- (c) spółka z o.o. non profit;
- (d) stowarzyszenie prowadzące działalność gospodarczą.

7. REKOMENDOWANE ROZWIĄZANIE PRAWNE UMOŻLIWIAJĄCE ADAPTACJĘ PRZEDSIĘBIORSTWA SPOŁECZNEGO W POLSCE ORAZ JEGO WADY I ZALETY

7.1 Spółka z o.o. non profit

(a) Ogólne wprowadzenie

Pomimo, że KSH nie przewiduje wprost istnienia spółek handlowych nienastawionych tylko i wyłącznie na osiąganie zysków i przeznaczanie tego zysku na cele społecznie użyteczne zamiast jego podziału wśród wspólników danej spółki. Jak wynika jednak z art. 151 § 1 KSH spółka z ograniczoną odpowiedzialnością może zostać utworzona w każdym celu prawnie dopuszczalnym. W związku z tym konstrukcja spółki non profit z ograniczoną odpowiedzialnością („Spółka non-profit”), gdzie zyski przeznaczane są na realizację celów społecznie użytecznych, jakim może być opieka nad seniorami, jest prawnie dopuszczalna. Pomimo że polskie ustawodawstwo nie przewiduje wprost istnienia spółek non profit, a ich konstrukcja prawna i sposób funkcjonowania został w głównej mierze wypracowane w praktyce, to takie spółki mogą liczyć na pewne korzyści. Spółka non-profit może uzyskać takie same korzyści, jak fundacja lub stowarzyszenie po uzyskaniu statusu organizacji użytku publicznego po spełnieniu poniżej opisanych warunków w szczególności, gdy, taka spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, nie działa w celu osiągnięcia zysku i przeznaczają swoje zyski na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich wspólników. Dzięki uzyskaniu statusu organizacji użytku publicznego możliwym jest między innymi pozyskiwanie 1 % podatku dochodowego od osób fizycznych czy określone zwolnienia podatkowe opisane szczegółowo w pkt 8 Memorandum.

(b) Wspólnicy Spółki non-profit

Wspólnikami Spółki non-profit mogą być następujące podmioty:

- (i) Osoby fizyczne. Zwracamy jednak uwagę, na sytuację, w której udziałowcem miałyby być jedna osoba fizyczna. Wówczas istnieć będzie obowiązek uiszczania składek na ZUS w wysokości takiej jak przy samozatrudnieniu;

- (ii) Jednostki samorządu terytorialnego, w tym gmina mogą również być współnikami spółek handlowych³, o ile spółki takie będą realizować prowadzić działalność użyteczną publicznie;
- (iii) Fundacje, stowarzyszenia.

(c) **Spółka non profit jako organizacja pożytku publicznego**

Uzyskanie przez Spółkę non-profit statusu organizacji pożytku pozwoli na uzyskanie szeregu korzyści takich jak między innymi:

- (i) określone zwolnienia podatkowe szczegółowo opisane w pkt 8 Memorandum;
- (ii) możliwość otrzymywania 1% podatku dochodowego od osób fizycznych;
- (iii) możliwość prowadzenia zbiórki publicznej na podstawie ustawy z dnia 14 marca 2014 r. o zasadach prowadzenia zbiórek publicznych.

Aby Spółka non-profit została uznana zgodnie z art. 20 oraz 22 DPP za organizację pożytku publicznego powinna ona w szczególności spełnić następujące warunki:

- prowadzić działalność pożytku publicznego na rzecz ogółu społeczności, lub określonej grupy podmiotów, pod warunkiem, że grupa ta jest wyodrębniona ze względu na szczególnie trudną sytuację życiową lub materialną w stosunku do społeczeństwa;
- prowadzić działalność gospodarczą wyłącznie, jako dodatkową w stosunku do działalności pożytku publicznego;
- nadwyżkę przychodów nad kosztami przeznaczać na działalność pożytku publicznego;
- posiadać kolegialny organu kontroli lub nadzoru (obowiązek powołania rady nadzorczej),
- członkowie zarządu nie mogą być skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe;
- umowa spółki lub akt założycielski spółki powinien zakazywać: udzielania pożyczek lub zabezpieczania zobowiązań majątkiem organizacji w stosunku do jej członków, członków organów lub pracowników oraz osób, z którymi członkowie, członkowie organów oraz pracownicy organizacji pozostają w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo są związani z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, zwanych dalej „osobami bliskimi” oraz przekazywania ich majątku na rzecz ich członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, w szczególności, jeżeli przekazanie to następuje bezpłatnie lub na preferencyjnych warunkach,

³ art. 9 ust. 1 ustawy o gospodarce komunalnej z dnia 20 grudnia 1996 r. (t.j. Dz.U. 2016.573

- nie przeznaczать majątku Spółki non profit na rzecz członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, chyba, że to wykorzystanie bezpośrednio wynika z celu określonego w umowie,
- zakup towarów lub usług od podmiotów, w których uczestniczą członkowie organizacji, członkowie jej organów lub pracownicy oraz ich osób bliskich, powinien odbywać się na zasadach nie innych niż w stosunku do osób trzecich lub po cenach wyższych niż rynkowe;
- Spółka non-profit powinna prowadzić działalność przez okres, co najmniej 2 lat.

(d) **Umowa spółki non-profit**

Aby dana spółka z o.o. mogła zostać uznana za Spółkę non-profit, przy jej zakładaniu należy w umowie spółki lub akcie założycielskim spółki umieścić szereg zapisów odbiegających od standardowo stosowanych dla spółek z ograniczoną odpowiedzialnością.

Umowa spółki lub akt założycielski powinien zawierać następujące zapisy:

- (i) spółka zawiązywana jest w innym celu niż zarobkowy oraz wskazać ten cel czy cele, tj. wprost określić, że spółka będzie realizować cele społecznie użyteczne i nie będzie dążyć do osiągnięcia zysku;
- (ii) jako działalność prowadzona przez Spółkę non-profit należałoby wskazać w szczególności według Polskiej Klasyfikacji Działalności („PKD”) takie pozycje jak na przykład: 88.10.Z - Pomoc społeczna bez zakwaterowania dla osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych, 88.99.Z - Pozostała pomoc społeczna bez zakwaterowania, gdzie indziej niesklasyfikowana;
- (iii) osiągnięty przez Spółkę non-profit zysk nie powinien być wypłacany wspólnikom. Umowa powinna wskazywać, że zysk będzie przeznaczany na cele statutowe, czyli opiekę nad seniorami;
- (iv) wprowadzenie wymogu uzyskiwania zgody, na dokonywanie przez zarząd czynności polegających na rozporządzaniu prawem lub zaciągnięciu zobowiązań do świadczenia o wartości dwukrotnie przewyższającej wartość kapitału zakładowego (art. 230 KSH). Regulacja ta wzmacnia w istotny sposób nadzór wspólników nad spółką, gdyż dokonywanie czynności przekraczających dwukrotność kapitału zakładowego powinno się odbyć po uzyskaniu zgody wspólników, a zatem w sposób władczy pozwala oddziaływać wspólnikom na działalność spółki;
- (v) wprowadzenie zakazu udzielania pożyczek lub zabezpieczania zobowiązań majątkiem organizacji m.in. w stosunku do jej członków pracowników;
- (vi) zakaz przekazywania majątku Spółki non-profit na rzecz wspólników, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich na preferencyjnych zasadach, innych niż w stosunku do osób trzecich;
- (vii) wykorzystywania majątku Spółki non-profit przez wspólników, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich na zasadach innych niż

w stosunku do osób trzecich, chyba, że są wykorzystywane do celów związanych z prowadzeniem działalności Spółki non-profit;

- (viii) obligatoryjne utworzenie rady nadzorczej, mimo, że jest to organ fakultatywny, w sytuacji, gdy udziałowcem w Spółce non-profit byłaby gmina.

(e) **Wady i zalety Spółki non-profit**

- (i) Korzyści podatkowe powiązane z uzyskaniem przez Spółkę non-profit statusu organizacji pożytku publicznego (szczegółowe informacje dotyczące aspektów podatkowych opisano w pkt 8 poniżej) z zastrzeżeniem, że Spółka non-profit będzie prowadziła działalność, przez co najmniej 2 lata;
- (ii) Spółka non-profit może być wiarygodnym partnerem dla biznesu, jak również wiarygodnym podmiotem przy ubieganiu się o udzielenie zamówienia publicznego;
- (iii) Spółka non-profit daje także większą elastycznością w prowadzeniu działalności;
- (iv) Wyższe koszty funkcjonowania związane np. z obowiązkiem prowadzenia pełnej księgowości czy obowiązkiem wniesienia kapitału zakładowego w kwocie co najmniej 5.000 złotych;
- (v) Również w ramach działań społecznej odpowiedzialności biznesu wybór spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, jako formy prowadzenia działalności wydaje się być korzystnym wyjściem – umożliwia ona elastyczność w prowadzeniu działalności.

8. ASPEKTY PODATKOWE

Niniejsze opracowanie najistotniejszych aspektów podatkowych funkcjonowania SPV 2 zostało przygotowane w oparciu o następujące założenia dotyczące finansowania SPV 2, głównych kosztów przez nią ponoszonych oraz związanych z tym przepływów pieniężnych.

- (a) SPV 2 i SPV 1 zawrą umowę na świadczenie usług opieki nad osobami starszymi w ramach systemu bonowego, na podstawie której SPV 1 będzie przekazywało SPV 2 odpowiednie środki za każdy zrealizowany bon.
- (b) SPV 2 będzie podmiotem zatrudniającym / kontraktującym profesjonalne osoby specjalizujące się w świadczeniu usług opieki nad osobami starszymi. SPV2 będzie ponosić koszty wynagrodzenia zatrudnionych / zakontraktowanych podmiotów.
- (c) Koszty wynagrodzenia zatrudnionych osób (oraz pozostałe koszty związane z obsługą realizacji usług) ponoszone przez SPV 2 będą finansowane ze środków otrzymanych od SPV 1 w wyniku z rozliczenia bonów.

8.1 Spółka non-profit

(a) **Podatek dochodowy od osób prawnych**

Spółka non-profit, jako osoba prawna, podlega, co do zasady, opodatkowaniu CIT od całości swoich dochodów. Ustawa o CIT przewiduje określone preferencje

podatkowe, kierowane do podmiotów realizujących działalność w zakresie szeroko rozumianej ochrony zdrowia. W kontekście profilu działalności SPV2 przepisami, których potencjalne zastosowanie należy rozważyć są art. 17 ust. 1 pkt 4 i 5 oraz art. 17 ust. 1 pkt 6c ustawy o CIT.

(i) **Zwolnienie przedmiotowe z CIT na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o CIT**

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o CIT *"Wolne od podatku są dochody podatników, z zastrzeżeniem ust. 1c, których celem statutowym jest działalność naukowa, naukowo-techniczna, oświatowa, w tym również polegająca na kształceniu studentów, kulturalna, w zakresie kultury fizycznej i sportu, ochrony środowiska, wspierania inicjatyw społecznych na rzecz budowy dróg i sieci telekomunikacyjnej na wsi oraz zaopatrzenia wsi w wodę, dobroczynności, **ochrony zdrowia i pomocy społecznej, rehabilitacji zawodowej i społecznej inwalidów** oraz kultu religijnego - w części przeznaczonej na te cele".* Z kolei art. 17 ust. 1c pkt 1 ustawy o CIT stanowi, iż *"Przepis ust. 1 pkt 4 nie ma zastosowania w przedsiębiorstwach państwowych, spółdzielniach i spółkach."*

Zgodnie z powyższymi regulacjami zakres zwolnienia z CIT na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 4 nie obejmuje podatników działających w formie spółek (w tym spółek non-profit). W tym zakresie szczególną regulację wprowadza jednak art. 17 ust. 1 pkt 5 ustawy o CIT, zgodnie z którym *"wolne od podatku są dochody spółek, których udziałowcami (akcjonariuszami) są wyłącznie organizacje działające na podstawie ustawy - Prawo o stowarzyszeniach, a których celem statutowym jest działalność wymieniona w pkt 4 - w części przeznaczonej na te cele oraz przekazanej na rzecz tych organizacji"*.

W świetle powyższych regulacji Spółki non-profit nie mogą korzystać ze zwolnienia z podatku od osób prawnych na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o CIT. Takie zwolnienie obejmuje między innymi zwolnienie dochodów organizacji, których celem statutowym jest działalność w zakresie ochrony zdrowia i pomocy społecznej, rehabilitacji zawodowej i społecznej inwalidów w części przeznaczonej na te cele. Przedstawiony zakres obejmowałby profil działalności Spółki non profit, jednak spółki na mocy art. 17 ust. 1c ustawy o CIT nie mają możliwości skorzystania z takiego rozwiązania. Nie oznacza to, iż Spółka non-profit nie może być objęta zwolnieniem z podatku od osób prawnych na podstawie innych przepisów.

Zwolnienie przedmiotowe z CIT na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 5 ustawy o CIT

Art. 17 ust. 1 pkt 5 ustawy o CIT umożliwia zwolnienie z podatku spółek non profit, w których udziałowcami są stowarzyszenia działające na podstawie ustawy - Prawo o stowarzyszeniach, a których celem statutowym jest działalność wymieniona w pkt 4 związana z - w części przeznaczonej na te cele oraz przekazanej na rzecz tych organizacji. Zwolnienie dotyczy jedynie celów wymienionych w ustawie. W przypadku, gdy stowarzyszenie posiada inne cele samo zwolnienie ich nie dotyczy. Podobnie jak nie dotyczą także zwolnienia dochody przeznaczone na pokrycie potrzeb samej spółki, jak chociażby kapitału zapasowego lub pokrycia ewentualnej straty w następnych latach.

(ii) **Zwolnienie przedmiotowe z CIT na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 6c ustawy o CIT**

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 6c ustawy o CIT "wolne od podatku są dochody organizacji pożytku publicznego, o których mowa w przepisach o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – w części przeznaczonych na działalność statutową, z wyłączeniem działalności gospodarczej."

Zwolnienie przewidziane w art. 17 ust. 1 pkt 6c obejmuje zatem tylko tę część dochodu organizacji pożytku publicznego, która przeznaczona jest na działalność statutową. Innymi słowy, aby skorzystać z preferencji, prowadząc dodatkową działalność gospodarczą, dochody z tej działalności organizacja pożytku publicznego musi przeznaczać na realizację celów statutowych.

Ustawa o CIT ściśle określa dwa warunki, których spełnienie uprawnia do skorzystania ze zwolnienia na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 6c, tj.:

- (i) posiadanie przez jednostkę statusu organizacji pożytku publicznego, o której mowa w przepisach o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- (ii) przeznaczenie i wydatkowanie uzyskanego dochodu na działalność statutową, z wyłączeniem działalności gospodarczej.

Należy przy tym wskazać, że nieistotne jest źródło dochodu, tj. czy został on osiągnięty w związku z realizacją zadań pożytku publicznego, czy też z działalności gospodarczej prowadzonej w rozmiarach służących realizacji zadań statutowych. Decydujące znaczenie dla możliwości zwolnienia z opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych dochodu uzyskanego przez organizację pożytku publicznego z tytułu prowadzonej przez nią działalności gospodarczej, uwarunkowane jest celem, na jaki przeznaczone zostaną uzyskane środki.

Podsumowując powyższe rozważania i odnosząc je do SPV2 działającej w formie Spółki non-profit należy stwierdzić, iż przepisy ustawy o CIT przewidujące zwolnienie przedmiotowe z podatku znajdują zastosowanie do Spółki non-profit w bardzo ograniczonym zakresie.

Zwolnienie z art. 17 ust. 1 pkt 4 nie znajdzie zastosowania ze względu na formę prawną Spółki non-profit oraz wymóg, aby jedynym udziałowcem Spółki non-profit było stowarzyszenie.

W odniesieniu do zwolnienia z art. 17 ust. 1 pkt 6c należy natomiast wskazać, iż nie znajdzie ono zastosowania do podstawowej działalności SPV 2 (tj. do dochodów przeznaczonych na wynagrodzenie profesjonalnych osób realizujących usługi opieki), jeżeli będzie ona realizowana jako działalność gospodarcza.

Spółka non-profit będzie natomiast dysponowała możliwością zwolnienia z CIT dochodu przekazanego na realizację jej zadań/celów, jako organizacji pożytku publicznego, pod warunkiem, że dochody te nie będą wydatkowane na działalność gospodarczą.. Biorąc jednak pod uwagę, że uzyskanie statusu organizacji pożytku publicznego jest możliwe dopiero po dwóch latach nieprzerwanej działalności, również to zwolnienie nie znalazłoby zastosowania w pierwszej fazie działalności SPV 2.

8.2 Spółka non-profit prowadząca działalność gospodarczą (wspólne uwagi)

Rozpatrując potencjalną możliwość zwolnienia dochodu SPV 2 z CIT, należy w pierwszej kolejności rozważyć istotność tego zagadnienia z perspektywy funkcjonowania całego Projektu. Jak rozumiemy, intencją WUP jest określenie ram prawnych funkcjonowania SPV 2. Źródłem finansowania kosztów usług świadczonych przez SPV 2 mają być środki publiczne oraz częściowa odpłatność seniora, ważne zatem jest maksymalne obniżenie marży na tej działalności, przy zachowaniu odpowiedniej jakości. Innymi słowy, w praktyce, SPV 2 nie powinna generować zbyt wysokiego dochodu (lub wykazywać minimalny) na swojej działalności gospodarczej.

Jeżeli jednak taki dochód byłby w praktyce generowany, rekomendowanym rozwiązaniem byłoby rozważenie zmiany założonego modelu funkcjonowania poprzez oparcie go nie o działalność gospodarczą, a odpłatną działalność pożytku publicznego. Działalność odpłatna pożytku publicznego jest obok działalności nieodpłatnej i działalności gospodarczej, trzecią formą prawną dla działań organizacji pozarządowych.

Zasady prowadzenia działalności odpłatnej pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe są następujące:

- (a) Odpłatną działalnością musi być działalność statutowa prowadzona w sferze pożytku publicznego;
- (b) Przychód z tej działalności jest przeznaczony wyłącznie na działalność pożytku publicznego.
- (c) Wynagrodzenie pobierane od nabywców usług lub towarów nie może być wyższe od tego, jakie wynika z kosztów (bezpośrednich i pośrednich) tej działalności (działalność non-profit, bez marży).
- (d) Informacja o tym, że jest prowadzona działalność odpłatna i rodzaje tej działalności muszą być określone w statucie albo w innym akcie wewnętrznym (np. umowie spółki non-profit).

Jak już wskazano w powyższej części memorandum, naszym zdaniem możliwe jest realizowanie przez SPV 2 jej zadań/funkcji w ramach odpłatnej działalności pożytku publicznego (a nie działalności gospodarczej). Jednak ze względu na brak jednolitej praktyki organów podatkowych w odniesieniu do klasyfikacji poszczególnych typów działalności, **w przypadku wyboru tego wariantu, rekomendowalibyśmy wystąpienie z wnioskiem o interpretację podatkową w celu potwierdzenia stanowiska w tym zakresie.**

Podatek od towarów i usług (VAT)

Obowiązek zapłaty podatku VAT nie jest bezpośrednio związany z charakterem organizacji prowadzącej określony rodzaj działalności, a zależy od konkretnych sprzedawanych usług i towarów i ich kwalifikacji w ustawie o VAT oraz od tego, czy organizacja korzysta ze zwolnienia VAT ze względu na nieprzekroczenie wysokości przychodów opodatkowanych (200 tys. zł rocznie). W konsekwencji, wybór formy prawnej nie będzie miał bezpośredniego wpływu na kwestię rozliczeń w VAT.

9. ZASTRZEŻENIA

- 9.1 Podczas przygotowania niniejszego Memorandum poczyniliśmy następujące założenia (o ile wyraźne stwierdzenie o przeciwnej treści nie znajduje się w Memorandum):

- (a) dostarczone nam informacje zarówno w momencie ich dostarczenia, jak i teraz, były i są poprawne, kompletne i niewprowadzające w błąd;
- (b) jakkolwiek kopia dokumentu, który został nam dostarczony lub okazany jest zgodna z oryginałem, a oryginał jest kompletny, a wszelkie podpisy i pieczęcie na dokumencie są autentyczne;
- (c) jakkolwiek przedłożony nam dokument posiada w pełnym zakresie moc prawną i nie wygasł ani nie został zmieniony (w inny sposób niż taki, który jest w sposób oczywisty widoczny na dokumencie) i żadne zobowiązanie podjęte na mocy takiego dokumentu nie zostało uchylone;
- (d) jakkolwiek podmioty będące stronami podpisującymi dokument nam przedstawiony są umocowane do skutecznego sporządzenia takiego dokumentu i podjęły wszelkie działania niezbędne w celu skutecznego sporządzenia takiego dokumentu oraz do korzystania z praw i wypełniania obowiązków wynikających z takiego dokumentu, w tym do składania niezbędnych wniosków, dokonywania rejestracji, uzyskiwania zgód, licencji i zezwoleń, upoważnień albo zwolnień;
- (e) jakkolwiek podmiot będący stroną przedstawionego nam dokumentu sporządził dokument w dobrej wierze działając na korzyść swojego przedsiębiorstwa, a moc wiążąca dokumentu nie jest w żaden sposób osłabiona na skutek oszustwa, bezprawności, przymusu, wprowadzenia w błąd ani omyłki, a dokument nie został sporządzony w związku z praniem brudnych pieniędzy ani w związku z innymi bezprawnymi działaniami.

Marek Wroniak
Adwokat / Partner

Załącznik 1 – Opis poszczególnych form prawnych stosowanych przez przedsiębiorstwa społeczne w Wielkiej Brytanii

	Companies Limited by Shares (CLSs)	Companies Limited by Guarantee (CLGs)	Community Interest Companies (CICs)	Community Benefit Societies (CBSs)	Co-operative Societies (co-ops)
Description	<p>A CLS is a company where the liability of the members, referred to as shareholders, to creditors of the company is limited to the capital originally invested.</p> <p>CLSs can be registered as private or public companies.</p> <ul style="list-style-type: none"> A public company can offer its shares to the public; must have share capital of at least £50,000; may have its securities listed on a regulated market and is subject to more onerous reporting requirements. A private company may not offer its shares to the public; does not have a minimum share capital requirement and is subject to less onerous reporting requirements than public companies. 	<p>A company, similar to a CLS, however the CLG's members do not hold shares in the company.</p>	<p>A CLS (private or public) or CLG with the primary purpose of providing a benefit to a community not its shareholders, directors or employees.</p>	<p>Corporate entity formed for a community benefit.</p>	<p>A corporate entity formed to meet an economic, social or cultural need, usually of its members.</p>
Establishment and registration	<p>Incorporated pursuant to the Companies Act 2006 and registered with Companies House.</p> <p>May be separately registered as a charity (and would need to meet the relevant requirements) – although this is very rare in practice.</p>	<p>Incorporated pursuant to the Companies Act 2006 and registered with Companies House.</p> <p>May be registered as a charity (and would need to meet the relevant requirements).</p>	<p>Incorporated pursuant to the Companies Act 2006 and the Companies (Audit Investigations and Community Enterprise) Act 2004.</p> <p>CIC are registered with the CIC Regulator (who is independent from the Registrar of Companies and the Charity Commission).</p> <p>Cannot be registered as a charity but are more lightly regulated than charities.</p>	<p>Incorporated under the Cooperative and Community Benefit Societies Act 2014 and must be registered with the Financial Conduct Authority (the "FCA").</p> <p>A CBS that has its objects which are charitable in law may be registered as a charity.</p>	<p>Incorporated under the Cooperative and Community Benefit Societies Act 2014 and must be registered with the FCA.</p> <p>Societies cannot generally be charities, except in limited circumstances</p>
Legal status	<p>Has a separate legal status from its members and therefore it is able to enter into its own contracts etc. and act in its own capacity.</p>				

	Companies Limited by Shares (CLSs)	Companies Limited by Guarantee (CLGs)	Community Interest Companies (CICs)	Community Benefit Societies (CBSs)	Co-operative Societies (co-ops)
Ownership structure	<p>Owned by shareholders (who may or may not be the same people as the directors; see below for more on directors in 'management of the business').</p> <ul style="list-style-type: none"> Shareholders can attend and vote at shareholder meetings and receive dividends. Shareholders have the power to appoint and remove directors, to authorise the issue of new shares and to alter the articles of the company. Shareholders may also ratify acts of directors which might otherwise be in breach of their fiduciary duties owed to the company (shareholders cannot however ratify all acts of directors, for example acts which amount to fraud). Shares may be transferred, but this is subject to liquidity on the market. CLSs may also buy back shares in limited circumstances. Both of these options allow shareholders to exit the company. 	<p>Owned by members (who may or may not be the same people as the directors; see below for more on directors in 'management of the business').</p> <ul style="list-style-type: none"> Members give a nominal guarantee to cover the company's liability rather than share capital. Therefore, this form is often used for charities or social-oriented enterprises. Members can receive a share of profits available for distribution unless this is precluded. Members typically pay a membership fee, which forms part of the CLG's income. As no shares are held in the company, membership is not transferable, but members can withdraw. Members have the power to appoint and remove directors who are given the responsibility to implement policies for the CLG. 	<p>Refer to the CLS/CLG columns for information.</p>	<p>Owned by members, that own shares in the entity.</p> <ul style="list-style-type: none"> The principal rights of members are to attend and vote at meetings (one-to-one-vote) and have a say in the management of the society. 	<p>Owned by members that own shares in the entity.</p> <ul style="list-style-type: none"> Members can be categorised as user members (those who benefit from the object of the co-op e.g. employees) ("users") and non-user members (those members who support the co-op and its object but do not directly benefit from the object). The principal rights of shareholders are to attend and vote at meetings (one-to-one-vote) and have a say in the management of the society.

	Companies Limited by Shares (CLSs)	Companies Limited by Guarantee (CLGs)	Community Interest Companies (CICs)	Community Benefit Societies (CBSs)	Co-operative Societies (co-ops)
Constitutional documents	<p>Principal constitutional documents:</p> <p>Articles:</p> <ul style="list-style-type: none"> Set out the objects for which the company was established. The articles provide for the operation of the company (eg the holding of meetings of directors and shareholders procedures for declaring dividends) and delegate powers to the company's directors. May adopt model articles (provided for by statute) or adopt its own bespoke articles (which for a social enterprise could include a social mission and/or an asset lock). The articles may be amended by special resolution (75%) of the shareholders (this threshold can be increased in the articles, but not reduced below 75%). <p>Joint venture and shareholders' agreement (if any):</p> <ul style="list-style-type: none"> Shareholders can regulate their relationship through a joint venture or shareholders agreement. 	<p>Refer to the CLS column for information.</p> <p>Note that if the CLG intends to register as a charity, there are separate model articles that could be used.⁴</p>	<p>Refer to the CLS column for information. A CIC may adopt model articles provided by the Regulator of Community Interest Companies or adopt its own bespoke articles. However, bespoke articles must retain certain key features (e.g. regarding asset lock) in order for the entity to be incorporated as a CIC.⁵</p>	<p>The society's "Rules" establish how the society will be run. Rules of CBSs will usually be based on the model rules of "sponsoring bodies" but may go beyond the rules required by legislation.</p> <p>There are 24 sponsoring bodies of CBSs and co-ops in the UK. These are approved by the FCA. 6 of them also produce Rules that are pre-approved by the FCA. This lowers the administrative burdens and costs for the incorporation of new CBSs and co-ops.</p>	<p>The Rules of co-ops will be based on the model rules of sponsoring bodies (regulated by the Financial Conduct Authority), but may go beyond the rules required by legislation.</p>
Social Mission	<p>Social mission is not required by regulations but can be added by amending the objects of the CLS in its articles.</p>	<p>Social mission is not required by regulations but can be added by amending the objects of the CLG in its articles.</p>	<p>CICs must pass the community interest test. The test requires that a reasonable person would consider that its activities are being carried on for the benefit of the community or a section of the community.</p>	<p>A social mission is required by statute as the only purpose of a CBS can be to serve the interests of the community.</p>	<p>A social mission is required by statute as a co-op must not carry on business with the object of making profits mainly for the payment of interest, dividends or bonuses on money invested or deposited with, or lent to, the society or any other person.</p>

⁴ Please see <https://www.gov.uk/government/publications/setting-up-a-charity-model-governing-documents>

⁵ Please see <https://www.gov.uk/government/publications/community-interest-companies-constitutions>

	Companies Limited by Shares (CLSs)	Companies Limited by Guarantee (CLGs)	Community Interest Companies (CICs)	Community Benefit Societies (CBSs)	Co-operative Societies (co-ops)
Management of the business	<p>CLSs are run by a board of directors.</p> <p>The day-to-day management of the company is undertaken by the internal management team.</p> <p>Directors must act in accordance with fiduciary duties under common law, as well as with strict statutory duties. Directors can be personally liable for any breaches of such duties.</p>	<p>Refer to the CLS management of the business.</p> <p>Where a CLG is registered as a charity, the directors will be referred to as 'trustees' and subject to additional obligations; they will typically not be employed in the business/will be 'non-executive' directors.</p>	<p>Refer to the CLS column for information.</p>	<p>Societies may decide their own rules regarding management of the society, but they are usually run by a committee that is appointed and removed by the members.</p> <p>Any member of the governing committee who acts negligently, improperly or does not fulfil their obligations under statute may be liable for the society's liabilities.</p>	
Liability	<p>As a separate legal entity, the CLS is responsible for its own debts and liabilities.</p> <p>Liability of the shareholders is limited to the amount (if any) unpaid on their shares.</p>	<p>As a separate legal entity, the CLG is responsible for its own debts and liabilities.</p> <p>Liability of members is limited to such amount as the members undertake to contribute to the assets of the company in the event of its being wound up (usually a nominal amount, such as £1).</p>	<p>Refer to the CLS/CLG columns for information.</p>	<p>As a separate legal entity, societies are responsible for their own debts and liabilities.</p> <p>Liability of members is limited to the share capital they hold in the society and the amount of any unpaid share capital.</p>	
Share capital (if any)	<p>The share capital of a company is divided into authorised share capital and issued share capital.</p> <ul style="list-style-type: none"> • New shares may be issued by a company to raise finance or in connection with an acquisition. • New shares are issued by the directors who must be authorised to do so by the company's shareholders • Only a public company may offer its securities (whether debt or equity) to the public. If an offer of securities is to be made to the public, a prospectus or 	<p>No share capital.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Typically funded through membership fees, debt, trading income and/or grant funding which may be available to charitable companies and certain social ventures. 	<p>Refer to the CLS/CLG columns for information.</p>	<p>Like companies, societies have share capital.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Shares are redeemable (i.e. bought back by the society) and in accordance with the Rules of the society. • The maximum shareholding of a member which may be redeemed is £100,000 – referred to as the withdrawable shares. 	

	Companies Limited by Shares (CLSs)	Companies Limited by Guarantee (CLGs)	Community Interest Companies (CICs)	Community Benefit Societies (CBSs)	Co-operative Societies (co-ops)
	<p>listing particulars will, subject to certain exemptions, be required. In addition, only public companies can have their securities traded on a regulated market.</p> <ul style="list-style-type: none"> There are generally no restrictions on the transfer of shares in private companies. However, a company's articles of association can impose restrictions on transfers of shares. <p>There are statutory pre-emption rights when a company issues new shares that are designed to prevent dilution (shareholders can disapply these pre-emption rights by passing a special resolution, which requires a vote of 75% of the shareholders).</p>				
Maintenance of capital and treatment of profits	<p>Must maintain its share capital. This principal manifests itself in many ways including the following:</p> <ul style="list-style-type: none"> a company may only distribute to its shareholders its accumulated realised profits less its accumulated realised losses; and a company and its subsidiaries may not provide unlawful financial assistance for the acquisition of its shares. <p>There are also restrictions on the reduction of a company's share capital and the purchase and redemption of its shares.</p>	<p>Can distribute profits to the members unless prohibited, which will be for a charitable company and may be for a social enterprise using this form.</p>	<p>Refer to the CLS/CLG columns and note the additional comments below:</p> <ul style="list-style-type: none"> Profits, after (capped) dividends, must be reinvested for community benefit. Dividends are capped at no more than 35% of the distributable profits of the CIC. CICs are asset locked. This means its assets can only be sold if certain conditions are satisfied, and do not exist for the benefit of its shareholders, directors or employees. The transfer of assets must also normally be at market value. 	<ul style="list-style-type: none"> May raise capital from its members, but no member can hold more than £100k of withdrawable shares (however, this can be smaller depending on the Rules, and it prevents over-dependence on large investors). CBSs will have a voluntary or statutory asset lock (entrenchment can only be achieved by a statutory asset lock).⁶ Restriction on use of profit - profit must be used for the benefit of the community including putting it back into the business or distributing it to beneficiaries with the 	<p>Refer to CBS column and note the additional comments below:</p> <ul style="list-style-type: none"> They may also have membership criteria and restrictions so that users retain control. Restrictions on the allocation of surpluses. In co-ops, members may allocate surpluses for any of the following purposes: developing the co-operative, setting up reserves, benefitting members in proportion to their transactions with the co-operative (e.g. wages of employee members) and supporting other activities approved by the membership.

⁶ Assets may only be used for the benefit of the community. If the CBS is sold, converted or amalgamated with another legal entity, the assets must continue to only be used for the benefit of the community (they cannot be distributed to members). Additionally, if the CBS converts to a company and the asset lock prohibits this, it can only convert to a company if residual assets are transferred to a similarly asset locked CBS, charity or equivalent entity.

	Companies Limited by Shares (CLSs)	Companies Limited by Guarantee (CLGs)	Community Interest Companies (CICs)	Community Benefit Societies (CBSs)	Co-operative Societies (co-ops)
				same or similar objects as the society - it cannot be distributed to members. This precludes conducting activities with the primary objective of making distributable profits.	<ul style="list-style-type: none"> Dividend criteria (unlike CBSs, co-ops may pay dividends to their members).
Raising Finance	A CLS can raise finance through debt and equity. Unlikely to be eligible for grant funding.	Not able to raise money by issuing shares. Finance can be raised through membership fees, debt financing and any grants that might be available. If registered as a charity then potentially finance raised through donations.	See the CLS/CLG columns for more information.	A CLS can raise finance through debt and equity. <ul style="list-style-type: none"> Where a member loan is provided – the maximum rate of interest on members' share capital. For a co-op, the maximum rate of interest on share capital is the lowest sufficient to obtain the necessary funds from members who are committed to furthering the society's objectives. 	
Reporting Requirements	Must prepare confirmation statements (information about the company's directors and registered office), audited annual accounts and details of any changes to directors, articles, secretary etc. The level of detail required is prescribed by the Companies Act. Where a company is a public company, more onerous reporting requirements apply.	Must prepare confirmation statements (information about the company's directors and registered office), audited annual accounts and details of any changes to directors, articles, secretary etc. The level of detail required is prescribed by the Companies Act. If registered as a charity, there will be additional Charity Commission filing requirements.	Refer to the CLS/CLG for more information and note the additional comments below: Additional layer of regulation which requires the annual report to be submitted to the CIC regulator	Must prepare and submit an annual return, including a copy of their annual financial accounts to the FCA	
Winding up and insolvency	Provisions dealing with the winding up of companies are set out in the Insolvency Act 1986. A company may be wound up when it is solvent or insolvent. On a winding up, a company's assets are	See CLS column for more information and note additional comments below: <ul style="list-style-type: none"> Members guarantee to contribute a nominal 	Refer to the CLS/CLG columns for more information and note additional comments below. The assets of the CIC must be transferred to another asset locked	The rights of members on winding up will be dictated by the society's rules. In a CBS, surplus may not be paid to members and must be	The rights of members on winding up will be dictated by the society's rules.

	Companies Limited by Shares (CLSs)	Companies Limited by Guarantee (CLGs)	Community Interest Companies (CICs)	Community Benefit Societies (CBSs)	Co-operative Societies (co-ops)
	distributed first to secured creditors to the extent of their security, then to unsecured creditors and finally to shareholders. In addition, certain transactions (for example transactions at an undervalue) may be unwound.	amount on winding up.	body on winding up ensuring that the assets of the company remain for the benefit of the community.	used for the benefit of the community, for example by transfer to another similar CBS.	
Tax treatment	<ul style="list-style-type: none"> A UK tax resident company is subject to corporation tax on all its profits (wherever arising) and on its net realised capital gains. The current rate of corporation tax is 19%. VAT is chargeable on supplies of goods and services within the UK made by a "taxable person" (which means a supplier required to register for VAT) in the course of its business. A company is required to register for VAT if, broadly, its turnover in taxable supplies (meaning supplies subject to VAT) exceeds the VAT registration threshold (currently £85,000). The standard rate of VAT is 20%. A CLS that employs individuals to work in the UK will be required to deduct income tax and national insurance contributions under the pay as you earn system from all payments of remuneration made to those individuals. Stamp duty is payable at the rate of 0.5% on instruments effecting transfers (but not new issues) of shares in a UK company. Costs are generally tax deductible if they are incurred wholly and exclusively for the purpose of the company's trade, although there are many restrictions on tax deductions for interest. 	<p>Same as the CLS column except CLGs do not have share capital so stamp duty is not relevant.</p> <p>Please note that specific tax regulations apply to charitable companies.</p>	<p>Refer to the CLS column for more information and note the additional comments below:</p> <ul style="list-style-type: none"> Shareholders may benefit from social investment tax relief (provided investment takes place before 6 April 2019) on income and capital gains provided that certain conditions are met. Because CICs cannot be registered as a charity, they do not have the benefit of the tax exemptions that charities enjoy. 	<p>Please refer to the CLS column and note the additional comments below:</p> <ul style="list-style-type: none"> Share and loan interest paid by a CBS is not treated as a distribution for corporation tax purposes and is therefore deductible in computing the trading profits and losses of the society. Charitable CBSs (which are more strictly regulated) are entitled to the same tax reliefs as charities. Investors in certain CBSs may also qualify for social investment tax relief. 	<p>Please see the CLS and the CBS columns. and note the additional comment below:</p> <p>Dividends are considered pre-profit expenses and are deductible for corporation tax purposes.</p>

	Companies Limited by Shares (CLSs)	Companies Limited by Guarantee (CLGs)	Community Interest Companies (CICs)	Community Benefit Societies (CBSs)	Co-operative Societies (co-ops)
	<ul style="list-style-type: none"> Dividends are not tax deductible. Donations to charity are tax deductible. <p>Tax treatment of shareholders</p> <ul style="list-style-type: none"> UK resident individual shareholders are subject to income tax on their dividend income. Dividends paid on the company's shares to UK tax resident corporate shareholders are likely to qualify for an exemption from UK corporation tax. UK tax resident shareholders may also have to pay tax on any gains realised when they sell their shares. 				

Załącznik 2 – Wady i zalety poszczególnych form prawnych stosowanych przez przedsiębiorstwa społeczne w Wielkiej Brytanii

	Company Limited by Shares (CLSs)	Companies Limited by Guarantee (CLGs)	Community Interest Companies (CICs)	Community Benefit Societies (CBSs)	Co-operative and Societies (co-ops)
Key Advantages	<ul style="list-style-type: none"> • Separate legal entity – therefore limiting liability of the shareholders/members • May enter into contracts and hold assets in its own name • Easier to raise debt and equity finance. • Flexibility including: <ul style="list-style-type: none"> ○ use of profits; and ○ adapting articles as needs change. • Fast incorporation • Social mission can be added into company's articles. • Employees can be offered share ownership incentives. 	<ul style="list-style-type: none"> • Separate legal entity – therefore limiting liability of the members • May enter into contracts and hold assets in its own name • Flexibility including: <ul style="list-style-type: none"> ○ use of profits; and ○ adapting articles as needs change. • Registration as a charity is easier to achieve than for a CLS • Fast incorporation • Social mission can be added into the articles. 	<ul style="list-style-type: none"> • Separate legal entity – therefore limiting liability of the shareholders or members • Social mission is statutorily locked and therefore there is certainty that it will be retained • Allows entity to make profit but retains social enterprise goal through reinvestment rule. • Protection of assets – means the CICs assets and profits must be retained within the CIC or transferred to another organisation with an asset lock – thereby giving social impact funders reassurance that funds will support the social mission. • Employees can be offered share ownership incentives (if it is a CIC limited by shares). • Clear social purpose identity makes the social enterprise element evident 	<ul style="list-style-type: none"> • Separate legal entity – therefore limiting liability of the members • Flexible governance arrangements • Share and loan interest receives more favourable tax treatment than companies • Issue of shares or loan capital to the public falls within exemptions from certain statutory requirements which apply to private companies • Statutory limit on maximum withdrawable share capital may give investors a sense of security. • Certainty that social purpose will be retained. 	<ul style="list-style-type: none"> • Separate legal entity – therefore limiting liability of the members • Flexible governance arrangements • Share and loan interest received more favourable tax treatment than companies • Issue of shares or loan capital to the public falls within exemptions from certain statutory requirements which apply to private companies • Statutory limit on maximum withdrawable share capital may give investors a sense of security. • Certainty that social purpose will be retained.

	Company Limited by Shares (CLSs)	Companies Limited by Guarantee (CLGs)	Community Interest Companies (CICs)	Community Benefit Societies (CBSs)	Co-operative and Societies (co-ops)
			<ul style="list-style-type: none"> • Ability to issue shares may make this structure attractive to external investors • Likely to be eligible for certain grants and other forms of support available to social enterprises. 	<ul style="list-style-type: none"> • Community stakeholders and members are often the same which creates an alignment of interests. • Likely to be eligible for certain grants and other forms of support available to non-profits. 	<ul style="list-style-type: none"> • Users and members are often the same which creates an alignment of interests and protects the social mission. • Co-ops may pay members interest and dividends (whereas CBSs may not pay dividends) which may make them more attractive to investors. • Likely to be eligible for certain grants and other forms of support available to non-profits.

	Company Limited by Shares (CLSs)	Companies Limited by Guarantee (CLGs)	Community Interest Companies (CICs)	Community Benefit Societies (CBSs)	Co-operative and Societies (co-ops)
Key Disadvantages	<ul style="list-style-type: none"> • Must comply with on-going reporting requirements and certain company information (e.g. financial information) may be publicly available • Company may not immediately be identifiable as a social enterprise • For social enterprises, constitutional documents may need to be tailored to preserve the assets of the CLS and enshrine the social mission. In addition, articles can be amended by special resolution. • Unlikely to be eligible for certain grants and other forms of support available to charities and other non-profit or social enterprise organisations 	<ul style="list-style-type: none"> • Cannot raise equity finance. • Must comply with on-going reporting requirements and certain company information (e.g. financial information) may be publicly available • Company may not immediately be identifiable as a social enterprise • For social enterprises, constitutional documents may need to be tailored to preserve the assets of the Company and enshrine the social mission. In addition, company articles can be amended by special resolution. 	<ul style="list-style-type: none"> • Must comply with on-going reporting requirements and certain company information (e.g. financial information) may be publicly available • Must satisfy community interest test. • Additional layer of regulation to that under the Companies Act. • Dividends are capped, which may be less attractive to investors. • Asset lock means it may be more difficult to sell the company. 	<ul style="list-style-type: none"> • Must be registered with and approved by the FCA • Restriction on distribution of profits • Must comply with on-going reporting requirements and financial information may be publicly available • Strict purpose test and statutory conditions (including use of profits) • Maximum withdrawable shareholding of £100,000 per member may deter investors who want to divest at a later point. • Lack of commercial flexibility. • Low maximum interest rate may make it difficult to attract debt financing. 	<ul style="list-style-type: none"> • Must be registered with and approved by the FCA • Restriction on distribution of profits • Must comply with on-going reporting requirements and financial information may be publicly available • Strict statutory conditions • Maximum withdrawable shareholding of £100,000 per member may deter investors who want to divest at a later point. • Lack of commercial flexibility. • Similar to CBSs, however, co-ops are more appropriate where members are also the beneficiaries (users) of the social benefit that the co-op is providing.

	Company Limited by Shares (CLSs)	Companies Limited by Guarantee (CLGs)	Community Interest Companies (CICs)	Community Benefit Societies (CBSs)	Co-operative and Societies (co-ops)
Key Advantages	<ul style="list-style-type: none"> • Separate legal entity – therefore limiting liability of the shareholders or members • May enter into contracts and hold assets in its own name • Easier to raise debt and equity finance. • Flexibility including: <ul style="list-style-type: none"> ○ use of profits; and ○ adapting articles as needs change. • Fast incorporation • Social mission can be entrenched into company's articles. • Employees can be offered share ownership incentives. 	<ul style="list-style-type: none"> • Separate legal entity – therefore limiting liability of the shareholders or members • May enter into contracts and hold assets in its own name • Flexibility including: <ul style="list-style-type: none"> ○ use of profits; and ○ adapting articles as needs change. • Registration as a charity is easier to achieve • Fast incorporation • Social mission can be entrenched into the articles. 	<ul style="list-style-type: none"> • Separate legal entity – therefore limiting liability of the shareholders or members • Social mission is statutorily locked and therefore there is certainty that it will be retained • Allows entity to make profit but retains social enterprise goal through reinvestment rule. • Protection of assets – means the CICs assets and profits must be retained within the CIC or transferred to another organisation with an asset lock – thereby giving investors a sense of security. • Employees can be offered share ownership incentives. • Clear social purpose identity makes the social enterprise element evident • Ability to issue shares may make this structure attractive to external investors • Likely to be eligible for certain grants and other forms of support available to non-profits. 	<ul style="list-style-type: none"> • Separate legal entity – therefore limiting liability of the members • Flexible governance arrangements • Share and loan interest receives more favourable tax treatment than companies • Issue of shares or loan capital to the public falls within exemptions from certain statutory requirements which apply to private companies • Statutory limit on maximum withdrawable share capital may give investors a sense of security. • Certainty that social purpose will be retained. • Community stakeholders and members are often the same which creates an alignment of 	<ul style="list-style-type: none"> • Separate legal entity – therefore limiting liability of the members • Flexible governance arrangements • Share and loan interest received more favourable tax treatment than companies • Issue of shares or loan capital to the public falls within exemptions from certain statutory requirements which apply to private companies • Statutory limit on maximum withdrawable share capital may give investors a sense of security. • Certainty that social purpose will be retained. • Users and members are often the same which creates an alignment of interests and protects the social

	Company Limited by Shares (CLSs)	Companies Limited by Guarantee (CLGs)	Community Interest Companies (CICs)	Community Benefit Societies (CBSs)	Co-operative and Societies (co-ops)
				<p>interests.</p> <ul style="list-style-type: none"> Likely to be eligible for certain grants and other forms of support available to non-profits. 	<p>mission.</p> <ul style="list-style-type: none"> Co-ops may pay members interest and dividends (whereas CBSs may not pay dividends) which may make them more attractive to investors. Likely to be eligible for certain grants and other forms of support available to non-profits.
Key Disadvantages	<ul style="list-style-type: none"> Must comply with on-going reporting requirements and certain company information (e.g. financial information) may be publicly available Company may not immediately be identifiable as a social enterprise For social enterprises, constitutional documents may need to be tailored to preserve the assets and property of the CLS and enshrine the social mission. In addition, articles can be amended by special resolution. Unlikely to be eligible for certain grants and other forms of support available to charities and 	<ul style="list-style-type: none"> May be difficult to raise finance – as cannot attract equity finance. Must comply with on-going reporting requirements and certain company information (e.g. financial information) may be publicly available Company may not immediately be identifiable as a social enterprise For social enterprises, constitutional documents may need to be tailored to preserve the assets and property of the Company and enshrine the social mission. In addition, company articles can be amended by special resolution. 	<ul style="list-style-type: none"> Must comply with on-going reporting requirements and certain company information (e.g. financial information) may be publicly available Must satisfy community interest test. Additional layer of regulation to that under the Companies Act. Dividends are capped, which may be less attractive to investors. Asset lock means difficult to sell company. 	<ul style="list-style-type: none"> Must be registered with and approved by the FCA Restriction on distribution of profits Must comply with on-going reporting requirements and financial information may be publicly available Strict purpose test and statutory conditions (including use of profits) Maximum withdrawable shareholding of £100,000 per 	<ul style="list-style-type: none"> Must be registered with and approved by the FCA Restriction on distribution of profits Must comply with on-going reporting requirements and financial information may be publicly available Strict statutory conditions Maximum withdrawable shareholding of £100,000 per member may deter investors who want

	Company Limited by Shares (CLSs)	Companies Limited by Guarantee (CLGs)	Community Interest Companies (CICs)	Community Benefit Societies (CBSs)	Co-operative and Societies (co-ops)
	other non-profit organisations			<p>member may deter investors who want to divest at a later point.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lack of commercial flexibility. • Low maximum interest rate may make it difficult to attract debt financing. 	<p>to divest at a later point.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lack of commercial flexibility. • Similar to CBSs, however, co-ops are more appropriate where members are also the beneficiaries (users) of the social benefit that the co-op is providing.